

Відгук
про дисертаційне дослідження **Го Яньцзюнь**
«Формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу»

подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Дослідження Го Яньцзюнь, в якому порушується проблема формування художнього-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу містить низку актуальних проблем. Зокрема, вони конкретизовані в аспектах дидактичної наповненості вокальної педагогіки, дидактичної компетентності фахівця, змісту вокальної підготовки, дидактичних освітніх матеріалів, видів діяльності майбутніх викладачів вокалу та ін., що сьогодні актуалізовано вимогами наукового простору музичної педагогіки. Зазначене виразно охоплює ракурс роботи здобувачки у площині науково-теоретичного обґрунтування сутності художнього-дидактичної компетентності та використання художньо-теоретичного, творчого, педагогічного потенціалу вокальної підготовки як ресурсу формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Отже, тема дисертації є актуальною, сформульованою вичерпно та відповідною до спеціальності, за якою виконане дослідження.

Дисертація Го Яньцзюнь відповідає тематичному плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», комплексній темі «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю у контексті соціокультурної парадигми» (номер державної реєстрації 0120U002017) перспективного тематичного плану науково-дослідної роботи освітньої установи.

Досягнення мети дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка ефективності методики формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу вимагало розв'язання низки завдань, які визначені відповідно до концепції дисертації. Джерелознавчу базу дисертації утворюють педагогічні, філософські, психологічні, культурологічні розвідки з проблем філософії освіти, теорії педагогічної освіти, теоретичних засад музично-педагогічної освіти, підготовки здобувачів вищої освіти в галузі музичного мистецтва, підготовки фахівців у сфері вокально-педагогічної діяльності. Дисертантка розкриває сутність поняття «художньо-дидактична компетентність викладачів вокалу», обґрунтовує його теоретичний смисл у контексті фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу, прогнозує перспективи

залучення означеної категорії до понятійного тезаурусу проблеми досягнення творчою особистістю вершин художньо-педагогічної досконалості.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків

Високий ступінь обґрунтованості положень, висновків і результатів дисертаційного дослідження Го Яньцзюнь підтверджується глибиною методологічної і теоретичної бази дослідження, що визначається пошуком змістовних рис художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу у контексті термінологічного поля музичної педагогіки.

Задіяний у дослідженні комплекс теоретичних, емпіричних, математико-статистичних методів дозволив успішно розв'язати поставлені завдання. Відзначимо методологічну глибину дисертації, розмаїття теоретичної та методологічної площин, охоплення науковим дослідницьким дискурсом феноменології дидактичної складової фахової підготовки студентів-вокалістів.

Беручи до уваги методологічні засади дослідження Го Яньцзюнь, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, констатуємо логічність й послідовність структури дослідження, концептуальну вираженість кожного з розділів та повноту їх викладу.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, а також особистий внесок дисертанта.

Розробляючи у першому розділі теоретичні основи формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу, автор занурюється до визначення художньо-дидактичної компетентності у термінологічному полі музичної педагогіки, розкриває зміст цього явища і розробляє структуру художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Відзначимо здійснений дисертантом ґрунтовний аналіз дисертаційних досліджень українських і китайських науковців з проблем вокальної підготовки. Цілісне уявлення щодо дослідницького пошуку в цій галузі представлене в таблиці, яка віддзеркалює тенденції розвитку у цій царині наукових знань.

Го Яньцзюнь відзначає, що вокальна підготовка магістрів музичного мистецтва має своїм підґрунтям дві фундаментальні позиції: з одного боку, спадкоємність національних традицій, а з іншого – асиміляцію новітніх тенденцій розвитку вокального мистецтва в полікультурному просторі ХХІ століття.

Зроблений в дисертації ґрунтовний аналіз широкого кола наукових праць дозволив автору характеризувати вокальну підготовку майбутніх магістрів музичного мистецтва як процес постановки голосу. Його концептуальне ядро становить оволодіння основними механізмами голосоутворення, такими як:

акустичні, орфоепічні, психологічні, фізіологічні. Цінною рисою дисертації вважаємо розгляд напрацювань з лінгводидактики. Суто педагогічні аспекти цієї науки, як відзначається в дисертації, можна екстраполювати на проблеми вивчення музичної мови. Осягнення фонетичних законів різних мов окреслюється як важливий вектор у процесі вивчення майбутніми магістрами із Китаю різнонаціонального репертуару.

Розробляючи зміст і структуру художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу, автор дисертації окреслює міжкультурний аспект цього феномену. Наголошується на тому, що в інтернаціоналізованому просторі вищої освіти здобувачі постійно перебувають в полікультурному середовищі, у зв'язку з чим, вони мають бути національно свідомими для забезпечення власної ідентичності, а з іншого – акцентувати розмаїття культур, передусім китайської та української й усвідомлювати необхідність збереження їх самобутності, функціонувати в координатах між Сходом і Заходом. Одним із важливих аспектів вокальної підготовки є оволодіння італійським стилем *bel canto* в процесі інтерпретації вокальних творів різних жанрів. Цінним є висновок автора праці про те, що комунікативні уміння та здатність до міжкультурного діалогу засобами мистецтва є важливою складовою змісту художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Обґрунтовуючи структуру художньо-дидактичної компетентності автор спирається на аналіз наукових досліджень з дотичних проблем: вокально-виконавської майстерності китайських студентів, сучасних співаків (Юй Хенюань); художньо-естетичного світосприйняття (Ван Лу); художньо-пізнавальної компетентності (Чжу Юньжуй); готовності до художньо-інтерпретаційної діяльності (Лі Цзяці); емоційного інтелекту майбутнього вчителя музичного мистецтва (Гао Юань); методичної компетентності вчителя музики (Є. Проворова), що збагачує уявлення про зміст та структуру художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

В дисертації визначено структуру художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу, яка містить три компоненти: світоглядно-мотиваційний (наявність у магістрантів-вокалістів позитивної світоглядно-мотиваційної позиції щодо формування художньо-дидактичної компетентності); вокально-дидактичний (система знань, умінь та навичок здобувачів-магістрантів у галузі жанрово-стильової та вокально-технологічної грамотності, вокальних методів і дидактичних прийомів, моделювання і проєктування занять); продуктивно-прогностичний (виявлення готовності здобувачів-магістрантів до організації художньо-дидактичного вокально-освітнього процесу в закладах мистецької освіти на засадах творчості та самопроєктування власної траєкторії художньо-дидактичного розвитку для досягнення досконалості у виконавсько-

педагогічній діяльності). Наголошується на тому, що у даній системі компоненти та їх елементи перебувають у взаємних зв'язках. Отже, у першому розділі розв'язані завдання перше (схарактеризувати феномен художньо-дидактичної компетентності в термінологічному полі музичної педагогіки) та друге (обґрунтувати зміст і структуру художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу).

Зміст другого розділу дисертації Го Яньцзюнь пов'язаний з обґрунтуванням методичних засад формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Перший підрозділ містить розробку наукових підходів та принципів формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. В другому підрозділі обґрунтовано педагогічні умови та методи формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Висока культура наукового мислення Го Яньцзюнь дозволила їй довести ефективність для розв'язання завдань дослідження антропологічного, аксіологічного, праксеологічного, компетентнісного та акмеологічного підходів. Науковцем розроблено та представлено у моделі відповідні до підходів актуальні для дослідження педагогічні принципи: наступності, індивідуалізації освітнього процесу, цілісності, науковості, систематичності та послідовності, наочності, єдності технічної та художньої складової вокального мистецтва.

Перша педагогічна умова була визначена в дисертації як актуалізація позитивної мотивації до набуття художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Доцільною і оригінальною видається система методів, застосованих для реалізації означеної умови, серед яких: мотиваційно-дидактичний полілог, художньо-дидактичне проектування, презентаційний, художньо-дидактична рольова гра та ігрове проектування.

Другу педагогічну умову було визначено як інтеграцію художнього і дидактичного складників підготовки здобувачів-вокалістів. Вона передбачала застосування праксеологічного та компетентнісного підходів. Автор деталізує інтерпретацію методів, актуальних у процесі впровадження цієї педагогічної умови, серед яких: ідентифікація, художньо-дослідницький, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, художньо-дидактичне перебільшення, візуальне моделювання вокального образу, критичне мислення тощо.

Третьою педагогічною умовою визначено стимулювання у майбутніх викладачів вокалу художньо-дидактичної продуктивності і самопроектування особистості. Провідними у процесі її розробки стали акмеологічний та проєктний підходи. У відповідності з цією педагогічною умовою автором представлено детальну розробку комплексу форм та взаємопов'язаних методів навчання, серед яких: ідеалізація, евристичний, моделювання, творчо-продуктивний, інструктаж, тренувальний, творчий саморозвиток, самопроектувальний тренінг. Теоретико-

методичним здобутком дисертації є розробка і впровадження трьох технологій навчання. Методика формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу представлена цільовим, теоретико-методологічним, процесуально-операціональним та оцінно-результативним блоками. Отже, у другому розділі розв'язане третє завдання (визначення методичних засад та педагогічних умов формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу).

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методики формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу» розв'язувалось четверте завдання, розроблявся діагностичний інструментарій виявлення рівнів сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу, перевірялась ефективність методики.

У підрозділі 3.1 розроблено діагностичний інструментарій перевірки ефективності методики формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Серед діагностичних методик та творчих завдань наведемо: опитувальник на виявлення міри сформованості художньо-ціннісних орієнтацій, діагностична карта №1 для самооцінювання рівня сформованості потреби усвідомлення можливостей і меж пізнання світоглядно-теоретичних основ вокальної педагогіки, анкета на виявлення міри вмотивованості до засвоєння художньо-дидактичного контенту вокальної педагогіки (оцінювання художньо-мотиваційного критерію), тест-судження на виявлення художньо-дидактичної обізнаності у сфері вокальної педагогіки, творчо-діагностичне завдання №1, творчо-діагностичне завдання №2 (оцінювання когнітивно-праксеологічного критерію), творчо-діагностичне завдання №3-7, тест на виявлення наявності/відсутності навичок апробації власних дидактичних матеріалів у середовищі здобувачів-вокалістів, опитувальник щодо спроможності до самопроєктування власної траєкторії досягнення художньо-дидактичної досконалості у сфері вокально-педагогічної діяльності (оцінювання творчо-самопроєктуального критерію).

Формувальний експеримент здійснювався за трьома етапами (дидактично-орієнтаційний, дидактично-пізнавальний, дидактично-реалізаційний). У процесі формувального експерименту проводилася перевірка ефективності поетапного впровадження розроблених педагогічних умов та методів. Ґрунтовною є розробка творчих завдань і методів для кожного етапу. На першому етапі було застосовано наступні: бесіда, художньо-дидактична дискусія, художньо-дидактичне проєктування, майстер-клас, емпauerменту тощо. На другому етапі були використано широке коло творчих завдань і методів, серед яких: ідентифікація, художньо-дослідницький, скрайбінгу, термінологічний словник, Brainwringting. Широким є комплекс творчих завдань і методів, використаних на третьому етапі,

серед яких: творчо-продуктивний, інсайт-технологія, презентація досконалих художньо-дидактичних матеріалів, комунікативний, художньо-дидактичний тренінг тощо.

У процесі формувального експерименту виразно простежується позитивна динаміка зростання художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. На першому етапі методики відбулося формування орієнтаційно-ціннісної та мотиваційної сфери майбутніх викладачів вокалу, на другому етапі – спостерігалось оновлення й ускладнення структури цього феномену; художньо-дидактична компетентність викладачів вокалу на третьому етапі методики стала творчо-самопроєктуальною. Перевірка отриманих результатів, яка здійснювалася за допомогою критерію Пірсона, підтвердила ефективність розробленої методики формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Оцінюючи результати дисертації Го Яньцзюнь, підкреслимо вектор наукової новизни роботи, яка, передусім, вирізняється в її теоретичному аспекті: розкриття сутності поняття «художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу», обґрунтування структури художньо-дидактичної компетентності фахівців, наукових підходів, педагогічних принципів методичної спрямованості, педагогічних умов; розробки моделі методики формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Науково-цінним вважаємо розробку та апробацію педагогічних технологій проєктного моделювання вокальних занять, художньо-дидактичного інсайту, самопроєктування траєкторії досягнення художньо-дидактичної досконалості. Ґрунтовним видається уточнення сутності понять «вокальна підготовка», «вокально-педагогічна діяльність» в контексті мистецько-освітніх тенденцій сучасності.

Обґрунтованість висхідних теоретико-методологічних положень, цілісність та системність вивчення процесу формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу, концептуальна багаторівневість, використання широкого кола методів, відповідних предмету і завданням дослідження, об'єктивність результатів вибірки, результативність впровадження методики у практику роботи закладів вищої педагогічної освіти, опрацювання емпіричних даних статистичними методами зумовили вірогідність результатів дослідження Го Яньцзюнь.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні теоретичні положення й результати дисертаційної роботи представлено в 11 публікаціях автора, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України, 8 – праць апробаційного характеру. Особистий внесок здобувача є чітко визначеним. Кількість публікацій, їх обсяг та змістовна якість, повнота висвітлення

результатів та розкриття змісту дисертації відповідають встановленим вимогам. Публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, на яких відбувалася апробація дисертації, зміст статей здобувача, в яких відображено основні положення і результати проведених досліджень, повною мірою розкривають порушену проблему формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Вважаємо, що дисертація пройшла належну апробацію і є самостійною науковою працею, яка має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом вона відповідає вимогам, які висуває НАЗЯВО.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне висловити в дискусійному аспекті наступні положення та побажання до представленої дисертаційної роботи:

1. У першому розділі в процесі розгляду феномену художньо-дидактичної компетентності в контексті вокальної підготовки Ви згадуєте лінгводидактику (с. 35), проте тільки побіжно. Видається, що більш ґрунтовне використання її положень поглибило би теоретичні основи дослідження.

2. На нашу думку, компетентнісний підхід, що наводиться Вами в переліку основних наукових підходів дослідження, займає в підрозділі 2.1. серед інших вельми скромне місце.

3. У таблиці 2.1. (с.73) щодо першої педагогічної умови формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу наявні споріднені методи навчання: бесіда, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення. У ході конкретизації Таблиці 2.1. було б доцільно уточнити, що вплинуло на вибір саме таких видів означеного вербального методу.

4. На різних етапах формувального експерименту Вами широко застосовується діагностичний метод педагогічного спостереження, зокрема експертами велись щоденники спостережень. Видається акмеологічно доцільним модифікувати означений метод як метод самоспостереження, інструментом реалізації якого можуть бути щоденники самоспостереження.

Натомість висловлені зауваження та запитання мають рекомендаційний характер і не ставлять під сумнів результати виконаної Го Яньцзюнь роботи.

Загальний висновок

Спираючись на вище зазначене, з урахуванням наукової новизни викладених у роботі положень, теоретичної та практичної значущості досягнутих у ній результатів, можна стверджувати, що дисертація **«Формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу»** має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Го Яньцзюнь, на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри мистецьких дисциплін і
методик навчання Університету
Григорія Сковороди в Переяславі

Підпис: *Гоголі* МАРТИНЮК

Засвідчую:

Нач. ВК

Гоголі *Лілія* *Олександрівна*